

О. Є. ГРИДЖУК

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЛІСОТЕХНІЧНОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ

З'ясовано сутність мовної особистості та охарактеризовано її складник. Названо педагогічні умови та стратегії формування мовнокомунікативної компетентності студентів лісотехнічного напрямку підготовки. Визначено орієнтири цих стратегій (особистісно орієнтоване навчання, когнітивна й комунікативна методики навчання мови у вищій школі, компетентнісний, культурологічний аспекти, зміст і технології професійної підготовки студентів, сучасні технології навчання мови в різних освітніх закладах, шляхи формування комунікативної компетентності та ін.). Описано провідні підходи для реалізації когнітивної методики навчання мови (соціокультурний, комунікативно-діяльнісний, функційно-стилістичний, компетентнісний, особистісно та професійно орієнтований).

Ключові слова: мовна особистість, лінгводидактичні стратегії, особисто орієнтоване навчання, компетентнісний підхід.

О. Е. ГРИДЖУК

СПЕЦИФИКА ФОРМИРОВАНИЯ ЯЗЫКОВОКОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ЛЕСОТЕХНИЧЕСКОГО НАПРАВЛЕНИЯ ПОДГОТОВКИ

Выяснена сущность языковой личности и охарактеризованы ее составляющие. Названы педагогические условия и стратегии формирования языковой и коммуникативной компетентности студентов лесотехнического направления подготовки. Определены ориентиры этих стратегий (личностно ориентированное обучение, когнитивная и коммуникативная методики обучения языку в высшей школе, компетентностный, культурологический аспекты, содержание и технологии профессиональной подготовки студентов, современные технологии обучения языку в различных образовательных учреждениях, пути формирования коммуникативной компетентности и др.). Определены ведущие подходы реализации когнитивной методики обучения языку (социокультурный, коммуникативно-деятельностный, функционально-стилистический, компетентностный, личностно и профессионально ориентированный).

Ключевые слова: языковая личность, лингводидактические стратегии, личностно ориентированное обучение, компетентностный подход.

O. HRYDZHUK

PECULIARITY OF ACQUIRING LANGUAGE AND COMMUNICATION COMPETENCE OF STUDENTS OF THE FORESTRY ENGINEERING

FIELD OF STUDY

The nature of linguistic identity has been revealed and its components have been described. Pedagogical conditions and the strategy for the development of language and communication competence of students of the Forestry Engineering Field of Study have been specified. The targets of these strategies such as learner oriented learning, cognitive and communicative methods of teaching the language in higher school, competency, cultural aspects, content and technology of training students, modern technology for language learning in different educational institutions, and also the ways of communicative competence have been defined. The leading

approaches for the implementation of cognitive training methods of language such as socio-cultural, communicative and active, functional and stylistic, competence, personality- and professionally oriented have been described.

Keywords: *linguistic identity, language strategies, cognitive training, personally oriented education, competence approach.*

Метою навчання сучасного студента є не лише засвоєння сукупності базових технічних знань, а й системи соціогуманітарних знань, комунікативних умінь і навичок, уміння нестандартно мислити, тобто формування розвиненої особистості, професіонала, зданого творчо вирішувати складні питання у майбутній професійній діяльності. Студентові необхідно донести тезу про доцільність постійного саморозвитку, особистісного самовдосконалення, самоконтролю за власним мовленням, прагнення до творчого зростання. «Завдання вищої школи – надання можливості саморозвитку особистості, сприяння пошуку власної індивідуальності, самореалізації, що є головним у мовній освіті і професійній підготовці, цілеспрямовано навчати студентів ґрунтовних умінь: будувати мовленнєвий твір, створювати текст, володіти риторично-професійним мовленням, що має задані мовностилістичні ознаки й характеризується високим рівнем експресивного впливу на читача або слухача», – зазначає М. Пентилюк [7, с. 2, 3].

Проблеми професійної підготовки фахівців різних галузей знань з української мови за професійним спрямуванням. теоретичні аспекти формування мовнокомунікативної компетентності студентів досліджували З. Бакум, О. Горошкіна, І. Дроздова, К. Климова, О. Копусь, О. Любашенко, М. Пентилюк, О. Семенов, Т. Симоненко, З. Столяр, Л. Струганець та ін.

Мета статті – визначити специфічні компоненти формування мовнокомунікативної компетентності студентів лісотехнічного напрямку підготовки в контексті концепцій і стандарту мовної освіти в Україні.

У школі «в процесі комунікативної діяльності учень як мовна особистість оволодіває певними компетенціями:

- мовленнєвою, що передбачає уміння слухати й розуміти, говорити, читати й писати, тобто вільно володіти всіма видами мовленнєвої діяльності;
- мовною, що забезпечує обізнаність із системою знань про мову як засіб формування й вираження думок і почуттів;
- предметною, що сприяє відтворенню в свідомості учня мовної картини світу;
- прагматичною, що виявляється у здатності до здійснення мовленнєвого спілкування, зумовленої комунікативною метою» [6, с. 83].

Розвиток цих компетенцій і наповнення їх додатковим змістом у контексті майбутньої професійної діяльності, формування мовної особистості майбутнього фахівця лісопромислового комплексу визначається як пріоритетне завдання викладача української мови у сучасному ВНЗ лісотехнічного напрямку підготовки.

Під мовною особистістю, стверджує Л. Мацько, варто розуміти «узагальнений образ носія мовної свідомості, національної мовної картини світу, мовних знань, умінь і навичок, мовних здатностей і здібностей, мовної культури і смаку, мовних традицій і мовної моди» [5, с. 3]. Складниками мовної особистості, важливими у контексті лінгводидактичних і лінгвометодичних запитів сучасної української мовної освіти, вчений виокремлює:

- «мовнокомунікативні суспільні запити, мотиваційні потреби і досконалі компетенції;
- ґрунтовні мовні знання і мобільність їх використання;
- мовну свідомість і усвідомлення учнями себе мовними українськими особистостями; мова є для кожної особистості справою національно-культурного самовизначення;
- національну культуровідповідність мовної особистості; знання концептів і мовних знаків національної культури;
- мовну здатність і мовна здібність, мовне чуття, мовний смак;
- усвідомлену естетичну мовну поведінку, мовну стійкість» [5, с. 2–3].

- В основі мовної особистості фахівця лісопромислового комплексу ті ж сутнісні характеристики, що й у мовної особистості загалом. Проте доречно, на нашу думку, їх дещо доповнити і конкретизувати, увівши й такі компоненти:
- провадити професійну діяльність, виявляючи усвідомлене ставлення до природи, її ресурсів;
- неухильно дотримуватися гасла «Ad naturam vivere discimus» («Жити у гармонії з природою»).

Реалізація цього процесу можлива лише при дотриманні певних педагогічних умов, напрацювання навчальних стратегій і визначення їх орієнтирів, використання системи навчальних методик тощо.

Педагогічні фактори «безпосередньо створюють базу для процесу динаміки мовленнєвої вправності та фахової комунікативної майстерності студентів» [8, с. 62]. Серед таких умов (факторів) Т. Симоненко називає гуманізацію освіти, оптимізацію навчання, інтеграцію навчання, самостійну роботу, контекстний підхід до розвитку фахової компетенції, особистісно зорієнтовану освіту (взаємодію суб'єкт-суб'єкта у ВНЗ та індивідуалізацію процесу навчання) [8].

Вироблення навчальних стратегій має бути спрямоване на розвиток мовнокомунікативної компетентності, загалом на формування мовної особистості майбутнього фахівця. М. Пентилюк зазначає, що «стратегія як лінгводидактичне поняття охоплює кілька рівнів суб'єктної взаємодії в навчанні: 1) прогнозу; 2) дій та операцій; 3) цілевизначення (рівень навчальної мети); 4) визначення змісту навчання; 5) вибір способів діяльності та способів спілкування викладача і студента» [7, с. 3]. Процес навчання здійснюється в цілеспрямованій діяльності його суб'єктів, що забезпечує суб'єктно-суб'єктне ставлення між викладачем і студентами [7, с. 3].

Застосування стратегій у процесі вивчення мови професійного спрямування у ВНЗ спрямовано на вирішення конкретних дидактичних завдань зокрема і наукове пізнання загалом. Оптимально вироблені індивідуальні стратегії підсилюють розуміння, засвоєння і збереження в пам'яті усієї необхідної навчальної інформації, зумовлюють автоматизоване розуміння і вироблення мовлення мовою, що вивчається [2, с. 126]. Передбачуваним кінцевим продуктом навчальної діяльності М. Пентилюк вважає висловлювання, текст, спілкування, тому лінгводидактична стратегія навчання мови має ґрунтуватися передовсім на комунікативній і прагматичній функціях мови [7].

На основі узагальнення класифікацій стратегій оволодіння мовою, запропонованих С. Лебединським та О. Любашенко загальні та індивідуальні стратегії оволодіння й користування українською мовою з метою формування професійного мовлення І. Дроздова поділила на:

- метакогнітивні (обдумування й планування процесу навчання, контроль за розумінням або продукуванням мовлення у процесі їх реалізації, самооцінка результатів навчання);
- когнітивні (стратегії інтеріоризації і автоматизації знань про українську мову, актуалізація фонових, декларативних, процедурних знань, оцінка комунікативних професійно орієнтованих ситуацій);
- соціально-афективні й соціально-прагматичні (кооперування в навчанні, спілкування – наразі й професійно-ділове, взаємодія, інтроспекція, «внутрішній діалог», перегляд неефективних мовних і комунікативних стратегій тощо);
- комунікативні (компенсація неадекватних мовленнєвих ресурсів, адекватний вибір засобів, реалізація смислових замінів, контекстуальна оцінка мовленнєвих сегментів (слів-термінів, термінологічних словосполучень тощо), оперування мовним і мовленнєвим матеріалом і його трансформування);
- стратегії мовленнєвого сприйняття і відтворення (планування семантичного й мовного спрощення, лексичного наповнення і синтаксування, корегування і контролю, пошуку контекстуальних і внутрішньомовних опор, активізація вербальних мереж за професійними інтересами) [2, с. 127–128].

Дослідниця вважає, що «розробка загальних та індивідуальних стратегій оволодіння й користування українською мовою з метою розвитку професійного мовлення студентів дозволяє

визначити різноманітні аспекти процесу навчання для визначення конкретних лінгводидактичних завдань» [2, с. 128].

З лінгводидактичної позиції І. Дроздова виокремлює базові типи когнітивно-операційних процедур, які формують мовні структури для складання чотирьох типів стратегій оволодіння і користування мовою. Це:

- готові мовленнєві моделі (вислови, що засвоюються цілісно, без аналізу їх елементів; оволодіння такими моделями передбачає використання трьох типів стратегій: пригадування, імітація, аналіз моделей за елементами);
- творче професійне мовлення (етап вироблення стратегії акумулювання нового знання й етап формування стратегії автоматизації знань, які вже набуті, тобто вироблення навичок професійно орієнтованого спілкування);
- мовленнєве породження й мовленнєве відтворення (стратегії планування, семантичного і мовного спрощення, стратегії корегування і стратегії контролю);
- стратегії мовосприйняття (пошук контекстуальних і внутрішньомовних опор, активізація ментального простору (професійно орієнтованих вербальних мереж), глибинна предикація, змістовні заміни, формування динамічного концепту висловлювань [2, с. 128].

До найголовніших орієнтирів цих стратегій М. Пентилюк відносить особистісно орієнтоване навчання, когнітивну й комунікативну методики навчання української мови у вищій школі, компетентнісний, культурологічний та кроскультурний аспекти, зміст і технології професійної підготовки студентів, сучасні технології навчання мови в різних освітніх закладах, шляхи формування комунікативної компетентності та її складників (мовної, мовленнєвої, соціокультурної, діяльнісної (стратегічної) тощо), концептуальні засади профільного навчання української мови та ін. [7]. «Особистісно орієнтоване навчання, – вважає науковець, – забезпечує послідовне ставлення педагога до учня як до особистості, самосвідомого відповідального суб'єкта власного розвитку та суб'єкта виховної взаємодії» [7, с. 3].

Як базові дослідники називають такі ознаки особистісно орієнтованого навчання: розвиток особистості студента; особистість стає системоутвірним фактором організації всього навчального процесу; педагоги та студенти – повноправні суб'єкти навчального процесу; провідними мотивами навчання, його сутнісними цінностями є саморозвиток та самореалізація всіх суб'єктів навчання; формування міцних знань, умінь і навичок стають умовою забезпечення компетентності особистості; повноцінна компетентність особистості забезпечується залученням до процесу навчання її суб'єктивного досвіду; метою особистісно орієнтованого навчання є розвиток автономності, самостійності, відповідальності, рефлексії; особистісно орієнтована освіта охоплює два взаємопов'язані процеси – особистісно орієнтоване навчання та особистісно орієнтоване виховання [3].

Метою особисто орієнтованого навчання української мови студентів-лісотехніків є формування умінь і навичок грамотної, ситуативно виправданої, правильно побудованої комунікації в умовах майбутньої професійної діяльності, тобто мовнокомунікативної компетентності.

«Комунікативна й когнітивна методики навчання української мови, – зауважує М. Пентилюк, – потребують глибокого осмислення концепцій мовної освіти та профільного навчання, концептуальних засад нових програм з української мови» [7, с. 4].

Комунікативна методика навчання мови професійного спрямування має за мету передусім розвиток мовленнєвих навичок студентів, тобто практичної комунікації. Доцільність використання такої методики зумовлена необхідністю мовної і мовленнєвої підготовки студентів, забезпечення високого рівня їхньої мовнокомунікативної компетентності.

Теоретичним підґрунтям комунікативної методики навчання української мови М. Пентилюк вважає «усвідомлення сутності понять мова, мовлення, мовленнєва діяльність і спілкування» [7, с. 4]. Зважаючи на професійне спрямування навчання мови у лісотехнічному ВНЗ, вважаємо за доцільне продовжити цей перелік, доповнивши його такими поняттями: термін, термінологія як система, культура фахового мовлення.

Комунікативні завдання мають бути спрямовані на активізацію студентами всіх знань, умінь і навичок: це вправи, що розвивають пам'ять, логіку, уміння мислити не лише

аналітично, а й образно, оцінювати інформацію; це завдання на виявлення помилок у мовленні однокласників, ігрові ситуації, робота в парі, команді тощо.

Доцільність використання когнітивної методики навчання мови у ВНЗ обумовлена орієнтацією на розвиток лінгвістичної ерудиції, професійної компетентності й формування вмінь самостійної роботи з науковими джерелами, удосконалення навичок лінгвістичного аналізу тексту, створення власних висловлювань відповідно до комунікативної мети й наміру, підвищення інтересу до вивчення української мови, виховання національної свідомості, поваги до мовних традицій українського народу [7, с. 5].

Для реалізації когнітивної методики навчання мови провідними є «соціокультурний, комунікативно-діяльнісний, функційно-стилістичний, компетентнісний, особистісно зорієнтований підходи, упровадження яких можливе за умови навчання на текстовій основі, оскільки текст є носієм інформації, засобом пізнання довкілля, формування в мовця національно-мовної картини світу» [7, с. 5]. Доцільно, вважаємо, доповнити цей перелік професійно орієнтованим підходом як обов'язковим для формування особистості сучасного фахівця.

В основі застосування соціокультурного підходу лежить розуміння того, що становлення мовнокомунікативної компетентності фахівця лісопромислового комплексу неможливе без врахування рівня особистої культури, поваги чи зневаги до рідної мови, соціальних умов, середовища, в яких виріс і сформувався або в майбутньому працюватиме студент.

Через комунікативно-діяльнісний підхід реалізується формування у студентів-лісотехніків умінь і навичок спілкуватися на професійні теми, моделювати ситуації майбутньої ділової чи професійної комунікації (заздалегідь планувати акт спілкування, прогнозувати його розвиток, варіанти можливих відповідей, критично оцінювати ситуацію спілкування та співрозмовника, вміння слухати та вловлювати можливий підтекст, уміло застосовувати аргументи, грамотно використовувати мовно-виражальні засоби та фахові терміни тощо).

У використанні функційно-стилістичного підходу важливим є акцент на екологічне спрямування навчального процесу. Екологічна складова у такому контексті набуває особливого значення, оскільки «підготовка громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства і природи повинна стати одним з головних важелів у вирішенні надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем сучасної України» [4]. Формуючи навчально-методичне забезпечення дисципліни на основі матеріалів екологічного спрямування, можемо домогтися від студентів усвідомленого ставлення до необхідності збереження, раціонального використання та відтворення природного життєвого довкілля і природних ресурсів, виховання у них любові й поваги до рідної землі.

Компетентнісний підхід передбачає розвиток умінь вирішувати проблемні завдання, пов'язані з пізнанням і формуванням власної картини світу; міжособистісною взаємодією, оцінюванням власних вчинків; виконанням соціальних ролей; споживацьким та естетичним оцінюванням; здійсненням певного вибору (мотиву рішення, професії, стилю життя, способу вирішення конфлікту); вирішенням життєвих проблем тощо [1, с. 3].

Вважаємо, що компетентнісний підхід до навчання студентів лісотехнічних спеціальностей може бути реалізований через формування певних компетентностей – як фахових (спеціальних, де екологічна компетентність набуває особливої актуальності), так і мовнокомунікативної, компонентами якої є: мовна, мовленнєва, термінологічна, функціонально-комунікативна, соціокультурна компетентності. Інакше кажучи, це формування комплексу мовних, мовленнєвих, комунікативних знань, умінь та навичок студентів, необхідних для успішної професійної діяльності.

Нова парадигма мовної освіти чітко окреслює роль професійно орієнтованого підходу до формування мовнокомунікативної компетентності студентів лісотехнічної галузі в умовах майбутньої діяльності, адже формуються такі якості мовця, як: самостійне мислення, мовна пам'ять на особливості функціонування у сфері професійної діяльності, адекватний добір мовних засобів для подання інформації за фахом, взаємодії людей і механізмів їх свідомості у складних виробничих умовах, вміння слухати тощо.

Навчання мови у лісотехнічному ВНЗ має набути рис усвідомленого поетапного процесу (від засвоєння мови професійного спілкування, фахової термінології до формування навичок

правильної наукової комунікації у спеціальних дисциплінах). Успішна реалізація вказаного процесу можлива за умови залучення до нього та усвідомленого ставлення викладачів технічних дисциплін, розроблення комплексної програми формування мовнокомунікативної компетентності студентів. У цьому контексті слушним є міркування Л. Струганець, що «тільки науково обгрунтована теорія допоможе перетворити мовно-культурну діяльність у дійову програму лінгвістичного виховання, розвитку національно-мовної самосвідомості, вироблення мовного чуття, вміння користуватися виражальними засобами мови з урахуванням умов і завдань комунікації» [9, с. 7].

Підсумовуючи зазначимо, що названі педагогічні умови, стратегії та їх орієнтири, окреслені підходи є визначальними для формування мовнокомунікативної компетентності сучасного фахівця.

Перспективу подальших досліджень убачаємо у визначенні ключових компонентів мовнокомунікативної компетентності студентів – майбутніх фахівців лісопромислового комплексу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голуб Н. Методичні рекомендації щодо навчання української мови в умовах компетентнісного підходу / Н. Голуб // Дивослово. – 2013. – №9. – С. 2–7.
2. Дроздова І. П. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів нефілологічних факультетів ВНЗ: монографія / І. П. Дроздова – Харків: ХНАМГ, 2010. – 320 с.
3. Зеер Э. Ф. Психология профессионального образования / Э. Ф. Зеер. – М.; Воронеж, 2003. – 479 с.
4. Концепція екологічної освіти України (Затверджена рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України протокол № 13/6-19 від 20.12.2001 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://erudittar.narod.ru/Dokymetu/InstrDok/D33.HTM>
5. Мацько Л. Аспекти мовної особистості у проспекції педагогічного дискурсу / Л. Мацько // Дивослово. – 2006. – № 7. – С. 2–4.
6. Пентилюк М. І. Мовна особистість учня в проспекції мовленнєвого спілкування / М. І. Пентилюк // Пентилюк М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: зб. статей / М. І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2011. – С. 80–84.
7. Пентилюк М. І. Стратегічні орієнтири підготовки майбутнього вчителя-словесника / М. І. Пентилюк // Дивослово. – 2014. – № 11. – С. 2–6.
8. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: монографія / Т. В. Симоненко. – Черкаси: Вид-во Вовчок О. Ю., 2006. – 328 с.
9. Струганець Л. В. Культура української мови і мовна особистість учителя: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Л. В. Струганець. – К., 1996. – 22 с.

LITERATURA

1. Holub N. Metodichni rekomendatsii shchodo navchannia ukrainskoi movy v umovakh kompetentnisnogo pidkhodu [Methodical Recommendations for Teaching Ukrainian Language in Terms of Competence Approach] / N. Holub // Dyvoslovo. – 2013. – P. 2–7.
2. Drozdova I. P. Naukovi osnovy formuvannia ukrainskoho profesiinoho movlennia studentiv nefilolohichnykh fakultetiv VNZ [Scientific Bases of Formation of Students' Ukrainian Professional Speech of Non-Philological Faculties of Universities] : monohr. / I. P. – Kharkiv : KhNAMH, 2010. – 320 p.
3. Zeer E. F. Psykholohyia professyonalnoho obrazovanyia [Psychology of Professional Education] / E. F. Zeer. – M. – Voronezh : Mosk. psykhologo- sotsialnyi ins-t, 2003. – 479 p.
4. Kontseptsiia ekolohichnoi osvity Ukrainy [The Concept of Environmental Education of Ukraine] (Zatverdzhena rishenniam Kolehii Ministerstva osvity i nauky Ukrainy protokol № 13/6-19 vid 20.12.2001 roku) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do dokum. : <http://erudittar.narod.ru/Dokymetu/InstrDok/D33.HTM>
5. Matsko L. Aspekty movnoi osobystosti u prospektsii pedahohichnogo dyskursu [Aspects of the Linguistic Identity in Prospecting of Pedagogical Discourse] / L. Matsko // Dyvoslovo. – 2006. – № 7. – P. 2–4.
6. Pentyliuk M. I. Movna osobystist uchnia v prospektsii movlennievoho spilkuvannia [Linguistic Identity of Pupils in Speech Communication] / M. I. Pentyliuk // Pentyliuk M. I. Aktualni problemy suchasnoi lnhvodydaktyky: zbirn. statei / M. I. Pentyliuk. – K. : Lenvit, 2011. – P. 80–84.
7. Pentyliuk M. I. Stratehichni oriietry pidhotovky maibutnoho vchytelia-slovesnyka [Strategic Guidelines of Training of Future Teachers-Philologists] / M. I. Pentyliuk // Dyvoslovo. – 2014. – № 11. – P. 2-6.
8. Symonenko T. V. Teoriia i praktyka formuvannia profesiinoi movno-komunikatyvnoi kompetentsii studentiv filolohichnykh fakultetiv [Theory and Practice of Formation of Professional Language and Communicative Competence of Students of Philological Departments] : monohr. / T. V. Symonenko. – Cherkasy : Vovchok O.Iu., 2006. – 328 p.

9. Struhanets L. V. Kultura ukrainiskoi movy i movna osobystist uchytelia [Culture of Ukrainian Language and Linguistic Identity of the Teacher]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 „Ukrainska mova” / Liubov Vasylyvna Struhanets; The National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Ukrainian language. – K., 1996. – 22 p.

УДК 811.111:378.147

Н. М. ОДЕГОВА

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НАПИСАННЯ АБЗАЦУ ЯК СТРУКТУРНОЇ ОДИНИЦІ АНГЛОМОВНОГО ПИСЕМНОГО ТЕКСТУ

Розглянуто поняття абзацу як засобу логіко-композиційного членування писемного тексту. Висвітлено принципи побудови тематичного абзацу та призначення топікального, допоміжного і заключного речень. Конкретизовано вміння написання абзацу. Розроблено групу вправ, спрямованих на розвиток визначених умінь у контексті формування англомовної компетентності в письмі. Запропонована послідовність вправ передбачає покрокове навчання написання різних за призначенням типів речень із поступовим переходом до продукування висловлювання на рівні абзацу. Показано, що важливе місце займають парна та групова форми роботи, які значно знижують дію фактору стресу, пов'язаного з породженням висловлювань на письмі.

Ключові слова: абзац, топікальне речення, допоміжне речення, заключне речення, вміння написання абзацу, група вправ, формування англомовної компетентності в письмі.

Н. Н. ОДЕГОВА

ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ НАПИСАНИЮ АБЗАЦА КАК СТРУКТУРНОЙ ЕДИНИЦЫ АНГЛОЯЗЫЧНОГО ПИСЬМЕННОГО ТЕКСТА

Рассмотрено понятие абзаца как средства логико-композиционного членения письменного текста. Освещены принципы построения тематического абзаца и функции топикального, вспомогательного и заключительного предложений. Выявлены конкретные умения написания абзаца. Разработана группа упражнений, направленных на развитие выявленных умений в контексте формирования англоязычной компетентности в письме. Предложенная последовательность упражнений предполагает пошаговое обучение написанию вышеуказанных типов предложений с постепенным переходом к формулированию высказываний на уровне абзаца. Указано, что важное место занимают парная и групповая формы работы, которые значительно снижают действие фактора стресса, связанного с порождением письменных высказываний.

Ключевые слова: абзац, топикальное предложение, вспомогательное предложение, заключительное предложение, умения написания абзаца, группа упражнений, формирование англоязычной компетентности в письме.

N. ODEGOVA

DEVELOPING SKILLS OF COMPOSING A PARAGRAPH AS A STRUCTURAL ELEMENT OF AN ENGLISH-LANGUAGE WRITTEN TEXT WHEN TEACHING WRITING TO LANGUAGE STUDENTS

In the article the author explores the concept of paragraph as a means of logically structuring a written text; outlines the principles of arranging a body paragraph; examines the functions of a topic sentence,